

Presentatie Lisette Wijnia

Slide 1:

Allereerst willen we ik graag mijn dank uitspreken aan Stichting Praemium Erasmianum voor het toekennen van de studieprij, maar ook voor de kans om hier het onderzoek van mijn proefschrift uit een te zetten. Ook wil ik graag mijn dank uit spreken aan mijn promotieteam, mijn promotor (Prof.dr Henk Schmidt) en co-promotoren (Prof.dr. Sofie Loyens en Eva Derous), voor de kansen die zij mij de afgelopen jaren hebben gegeven. Graag wil ik u meer vertellen over mijn proefschrift “motivatie en prestatie in probleemgestuurd onderwijs (PGO)”.

Slide 2:

Eerst wil ik graag illustreren wat probleemgestuurd onderwijs is. Ik wil u vragen om het volgende tekstje met mij mee te lezen.

“Thuisgekomen van haar werk, moe en aan een bad toe, ontdekt Anita twee spinnen in haar kuip. Ze deinst terug, gilt en rent weg. Haar hart bonst, het zweet breekt haar uit. Een buurvrouw helpt haar uiteindelijk uit haar benarde positie door met een krant een einde aan het leven van deze diertjes te maken.”

Misschien is de situatie van sommigen voor u herkenbaar. Dit stukje tekst is een voorbeeld van een probleem die studenten binnen PGO kunnen krijgen, bijvoorbeeld binnen een cursus Klinische Psychologie. Studenten krijgen dit probleem te lezen voor ze andere input van het curriculum krijgen. Ze hebben dus niet eerst een college gehad en er niet eerst iets over gelezen.

Studenten gaan in hun groepje bespreken wat ze al weten over angst voor spinnen. Wat is er bijvoorbeeld aan de hand met Anita? Is de angst normaal en kan die angst verholpen worden? Studenten activeren dus hun voorkennis en zullen vragen formuleren (leerdoelen) voor verdere zelfstudie.

De zelfstudiefase vindt voornamelijk individueel plaats. Studenten gaan naar de bibliotheek om verschillende bronnen te raadplegen en om tot een antwoord te komen op de vragen die ze hebben geformuleerd.

Vervolgens komen de studenten na 2 tot 3 dagen weer bijeen in hun groep om hun bevindingen te bespreken.

Slide 3:

In mijn proefschrift stond daarom ook prestaties en motivatie van studenten centraal binnen probleemgestuurd onderwijs.

- Specifiek heb ik in mijn proefschrift gekeken naar verschillen in motivatie tussen studenten van een PGO omgeving en studenten van een college-gestuurde omgeving.
- Daarnaast heb ik gekeken naar verschillende factoren die motivatie en prestaties in PGO kunnen bevorderen en verhinderen (zoals interesse, de instructiestijl van de tutor en de rol van zelfgestuurd leren).
- Tot slot heb ik gekeken naar factoren die studiesucces in het eerste jaar kunnen voorspellen, zoals de rol van emoties en motivatie en de rol van beoordelingen van de tutor.

Slide 4:

Maar waarom heb ik naar prestatie en motivatie in probleem gestuurd onderwijs gekeken? Onderwijsmethodes als probleemgestuurd onderwijs worden steeds vaker geïntroduceerd ter vervanging van meer traditioneel, college-gestuurd onderwijs, om de kennis en motivatie van studenten te bevorderen.

Het afgebeelde plaatje geeft een van de belangrijkste assumpties van PGO weer. Binnen PGO wordt namelijk gedacht dat het beter is voor studenten om actief hun eigen kennis te construeren in plaats van dat de leraar passief de kennis overdraagt. Actief bezig zijn met de leerstof zou kunnen bijdragen aan het onthouden van de informatie.

Daarnaast heeft PGO als doel om de interesse en motivatie van studenten te prikkelen.

Slide 5:

Om twee redenen wordt gedacht dat PGO de motivatie en interesse van studenten kan prikkelen. Allereerst wordt er gewerkt met realistische problemen als startpunt van het leerproces. Studenten zullen nog niet voldoende voorkennis hebben om het probleem volledig te verklaren. Dit leidt tot het ervaren van een gat in kennis en dit zal de interesse voor verdere zelfstudie kunnen aanwakkeren.

Bovendien hebben studenten in PGO veel eigen verantwoordelijkheid en daarom een mogelijkheid om autonomie te ervaren. Uit eerder onderzoek is gebleken dat autonomie de motivatie kan verhogen. De verantwoordelijkheid van studenten uit zich op twee manieren. Binnen PGO zijn er wel docenten aanwezig, maar die hebben slechts een begeleidende rol, studenten zijn dus zelf actief bezig in de onderwijsgroepen. Ook krijgen de studenten mogelijkheden om zelf initiatief te nemen en hebben ze enige mate van keuzevrijheid in leerproces, bijvoorbeeld over de studiebronnen die ze gebruiken.

Zowel de verhoogde motivatie als actieve rol van studenten tijdens het leerproces zou de prestaties kunnen verhogen.

Slide 6:

In mijn proefschrift (Hoofdstuk 2) heb ik onder andere gekeken naar mogelijke verschillen in studiemotivatie tussen studenten in een PGO-omgeving en studenten uit een meer traditioneel, college-gestuurde omgeving. Er wordt namelijk vaak gedacht dat PGO motiverender is dan andere leeromgevingen.

Bij deze motivatie werden maar weinig verschillen gevonden tussen de twee leeromgevingen. De assumptie dat PGO meer intrinsiek motiverender is dan een college-gestuurde omgeving werd daarom ook niet bevestigd in mijn onderzoek.

De reden is volgens mij vooral te zoeken in het feit dat er niet altijd een goede balans is tussen studentverantwoordelijkheid en begeleiding van de docent. Hoewel uit onderzoek is gebleken dat studentverantwoordelijkheid belangrijk is voor de motivatie van studenten, moet de rol van begeleiding van de docent tijdens belangrijke fasen in het leerproces niet onderschat worden.

Slide 7:

Het vinden van een goede balans tussen begeleiding vanuit de docent en de verantwoordelijkheid van de student speelt ook een rol in de zelfstudiefase. Binnen de zelfstudie fase moeten PGO studenten zelfgestuurd leren. Dit houdt in dat studenten zelf leerdoelen formuleren waarvoor zij antwoorden moeten vinden; ze moeten zelf zoeken naar literatuurbronnen en daaruit relevante informatie selecteren. Daarnaast wordt van studenten verwacht dat ze op zijn minst twee bronnen raadplegen, waardoor ze dus ook informatie uit verschillende bronnen moeten integreren.

Zelfgestuurd leren zou bepaalde voordelen kunnen opleveren. Zo zijn studenten tijdens zelfstudie actief bezig met de leerstof en misschien zou dat we kunnen helpen bij het onthouden van de stof. Ook hebben studenten meer controle over welke bronnen ze lezen en uit eerder onderzoek is gebleken dat het bieden positief kan zijn voor de autonome motivatie en de percepties van competenties van de student.

Echter, als je ook kijkt naar de taken die studenten tijdens zelfgestuurd leren moeten uitvoeren, kun je je ook afvragen of deze niet heel belastend zijn voor de student.

- Uit onderzoek is het bijvoorbeeld gebleken dat het lastig is voor beginnende studenten om de betrouwbaarheid van bronnen in te schatten. Dit kan hun keuzeproces bemoeilijken.
- Daarnaast kan het belastend zijn omdat studenten veel elementen tegelijkertijd in hun hoofd moeten houden: het probleem, de leerdoelen en de informatie uit verschillende bronnen. Dit legt een zware last op het geheugen.
- Daarnaast is ook het integreren van informatie uit verschillende bronnen een lastige vaardigheid.

Slide 8:

Zo kunnen er dus voor- en nadelen aan zelfgestuurd leren zitten. Dit hebben we in twee experimenten onderzocht. In het eerste experiment hebben we gekeken naar het belang van constructie, het zelf antwoorden op de leerdoelen formuleren via zelfgestuurd leren en in het andere experiment hebben we gekeken naar de rol van eigen verantwoordelijkheid in de vorm van keuze over de studiematerialen.

Uit het eerste experiment bleek dat het zelf formuleren van een antwoord leidde tot het beter onthouden van de stof, studenten gingen niet achteruit in kennis tussen de twee toetsingsmomenten: net na het probleem en week later. Echter, het krijgen van een antwoord was effectiever en efficiënter. Het was effectief omdat op beide toetsingsmomenten een betere leeruitkomst werd verkregen. Het was efficiënt omdat er tijd bespaard werd: Er hoefde geen antwoord te worden geformuleerd.

Uit het tweede experiment kwam naar voren. Dat het bieden van keuze effectiever was voor de motivatie. Voor kennis werd er gevonden dat het bestuderen van verplichte bronnen leidde tot een iets hogere score op feitenkennis, maar niet voor de toepassing van kennis.

Deze experimenten illustreren dat er zowel voor- als nadelen aan zelfgestuurd leren zitten. Voordelen in de vorm van motivatie en het beter onthouden van de leerstof, nadelen zijn dat er minder kennis wordt verkregen en de methode minder efficiënt kan zijn.

Slide 9:

Ik wil deze presentatie graag afsluiten met de belangrijkste conclusies van mijn proefschrift:

Op basis van het onderzoek, waarbij ik heb gekeken naar de verschillen in motivatie, kunnen we concluderen dat PGO omgevingen niet motiverender zijn dan college-gestuurd onderwijs. Ik ben van mening dat de vraag welke onderwijsmethode motiverender niet de meest relevante vraag is en dat het beter is om te kijken welke factoren binnen een onderwijsmethode bijdragen aan motivatie en prestaties.

Resultaten laten bovendien zien dat er zowel voor- als nadelen verbonden zijn aan zelfgestuurd leren. Het is een complexe vaardigheid. In PGO wordt er vaak gedacht dat studenten deze vaardigheden automatisch zullen ontwikkelen, maar ik wil aantonen dat dit niet het geval hoeft te zijn en dat er in het onderwijsprogramma meer aandacht moet komen voor het trainen van deze vaardigheden. In mijn toekomstige onderzoek wil ik mij daar graag verder op richten.

Slide 10:

Ik dank u voor uw aandacht.